

“European Master’s in Public Health Nutrition”

Folkhälsovetenskap, Nutrition och Fysisk Aktivitet i kombination med Europadimension

Michael Sjöström

Agneta Yngve

Daniel Warm

Ulf Ekelund

Per Isaksson

Eric Poortvliet

Ett mer effektivt hälsobefrämjande och sjukdomsförebyggande folkhälsoarbete kräver fler och bättre utbildade aktörer på det idag prioriterade kost- och fysisk aktivitetsområdet (folkhälsonutrition). Detta inte bara i Sverige utan även i övriga Europa. Initiativ har därför tagits av EU kommissionen med syftet att utreda möjligheterna att etablera ett gemensamt Master’s-program på området för EU:s samtliga medlemsstater samt Norge, Island och Schweiz. Enheten för preventiv näringslära vid Karolinska Institutet och Örebro universitet utsågs att samordna projektarbetet.

Metod. Ett ledande akademiskt centrum per land inbjöds att ingå i den arbetsgrupp som såg över förutsättningarna för utbildningen och som förberedde själva programmet. Innehåll och upplägg av ett möjligt sådant program definierades, liksom kriterier för tillträde till utbildningen och kvalitetssäkring. Projektet påbörjades läsåret 1997/98.

Resultat. Det visade sig finnas både vilja och kapacitet att utveckla ett gemensamt magisterprogram i folkhälsonutrition. Innehåll och upplägg kunde definieras, de olika kurserna (modulerna) i programmet kunde preciseras och arbetet med kvalitetssäkring kunde påbörjas. Ett antal kurser genomfördes framgångsrikt på prov läsåret 99/00 i tre av länderna. Den första av dessa kurser, *EU-basics in Public Health Nutrition*, genomfördes i Luxemborg sommaren - 99, tillsammans med *EU Summer School in Health Promotion and Public Health*.

Slutsats. Arbetet mot ett gemensamt komplett europeiskt Master’s-program på kost och aktivitetsområdet i det absoluta flertalet av EU:s medlemsländer både kan och bör fortsätta.

Fortsättning. Arbetet kommer nu att inriktas på att säkerställa projektets fortlevnad dels genom etablering av ett konsortium av deltagande universitet, dels genom ett nätverk, *European Network in Public Health Nutrition*. Kurserna kommer nu att marknadsföras och studenternas möjligheter att röra sig mellan medverkande centra kan komma att underlättas via *Erasmus*-medel. Kvalitetsarbetet kommer att fortsätta. De nya medlemsländerna i EU kommer att inbjudas att delta. Samordningen med andra magisterprogram inom folkhälsovetenskap kommer att utvecklas och Europadimensionen att fördjupas.

Enheten för preventiv näringslära (prevnut@prevnut.ki.se) förestås av Michael Sjöström, leg läk, docent, och Agneta Yngve, nutritionist, MSc, RPHN. De ingår båda i ledningen för det projekt som redovisas i föreliggande arbete, med Agneta Yngve som samordnare. Daniel Warm, nutritionist, är Int Liaison Officer. Ulf Ekelund, idrottslärare, f-stud, Per Isaksson, nutritionist, och Eric Poortvliet, nutritionist ingår i det team som förbereder och genomför den svenska utbildningen.

Bakgrund

Den absoluta merparten av den vuxna befolkningen i vårt land, liksom inom övriga medlemsländer inom EU, röker inte och de konsumerar heller inte alkohol i någon övermängd. För alla dessa är maten och graden av fysisk aktivitet de faktorer som i första hand avgör hälsoutvecklingen (1).

Dessa livsstilsfaktorer är också påverkbara. Kanske till och med mer påverkbara än de flesta av de andra kända riskerna för ohälsa (2,3). Detta till synes självklara förhållande har emellertid bara i begränsad omfattning kommit att avspeglats i det organiserade folkhälsoarbetet och i utbudet av akademiska utbildningar. Något samlat systematiskt och välgrundat hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete för att främja goda mat- och aktivitetsvanor pågår inte, vare sig nationellt eller internationellt, även om många ansatser har gjorts.

Folkhälsoarbetet idag på området för kost och fysisk aktivitet

Kostfrågorna har visserligen stått högt upp på den politiska agendan under många år. Den fysiska aktiviteten har däremot ofta saknats helt. Flera internationella dokument påtalar vikten av att man i varje land tar fram nationella riktlinjer på dessa områden och att man bygger upp handlingsplaner som anger hur den antagna politiken ska förverkligas. Så har också skett i Sverige, åtminstone på kostområdet.

I huvudmålet för den svenska handlingsplanen för nutrition (4) anges; "Att genom förbättrade mat- och motionsvanor befrämja hälsa samt förebygga sjuklighet och för tidig död i kostrelaterade sjukdomar samt att minska de sociala klyftorna med avseende på dessa sjukdomars förekomst". Mål och stra-

Vi vet väldigt lite om hur den verkliga situationen är ute i befolkningen såväl vad gäller kostintag som, och kanske framför allt, arten och graden av fysisk aktivitet

teger har nyligen utarbetats på kostområdet (5).

Men sedan har det gått tyngre. Ett stort antal interventioner, oftast på kost eller motionsområdet, har igångsatts på nationella, regionala och lokala nivåer. Av de projekt som fullföljts har emellertid bara ett mindre antal utvärderats. Då ofta med en sådan uppläggning och med sådana metoder att man inte med säkerhet kunnat hävda att man med programmet verkligen påverkat människors levnadsvanor i avsedd riktning. Än mindre har man kunnat visa att de uppnådda förändringarna blivit bestående.

Detta bakslag för de i sig lovvärda ambitionerna har flera förklaringar. Till dessa hör det faktum att vi vet väldigt lite om hur den verkliga situationen är ute i befolkningen såväl vad gäller kostintag som, och kanske framför allt, arten och graden av fysisk aktivitet. Med fysisk aktivitet avses då inte bara motion och idrott utan all fysisk aktivitet under dygnets vakna timmar, eftersom det mycket väl kan vara den totala aktivitetens omfattning och innehåll som är viktig för individens hälsoutveckling. Detta gör att handlingsplaner på området för det mesta saknat bra faktaunderlag. Mätmetoderna för baslinjebestämningar har varit bristfälliga. Detsamma gäller metoderna för intervention.

Behovet av professionella aktörer

Överhuvudtaget är utvecklingen av det hälsofrämjande arbetet på kost och aktivitets-

området ännu bara i sin linda, jämfört med vad som förefaller vara fallet på flera andra av det hälsofrämjande arbetets många områden. Detta gäller i vårt land liksom i det övriga Europa. Att upparbeta en fungerande verksamhet, en kultur, förutsätter, förutom gott om tid, många och välutbildade aktörer. Dessa ska kunna agera med en integrerad syn på kost och fysisk aktivitet både på populationsnivå och på individnivå i såväl hälsofrämjande som sjukdomsförebyggande syfte, och måste därför exempelvis kunna:

- vara en länk mellan praktiskt folkhälsoarbete och forskning och utvecklingsarbete, inte bara på lokal och regional nivå utan också nationell och internationell nivå,

- följa hälsans utveckling och medverka i identifieringen av aktuella och specifika problem med anknytning till kost och fysisk aktivitet,

- vidta policyskapande åtgärder, föreslå riktlinjer och formulera strategier utifrån den aktuella hälsosituationen och göra detta på vetenskaplig grund,

- utveckla och använda effektiva arbetsformer för att åtgärda påvisade hälsoproblem och vederhäftigt utvärdera gjorda insatser,

- samarbeta med politiker och tjänstemän i frågor som berör kost och fysisk aktivitet och även på andra sätt medverka i ämnets utveckling och tillväxt.

Behovet av sådana aktörer är allt mer påtagligt. Detta framgår också av EU kommissionens *Health Promotion Programme (1996-2000)*, som anger att *Public Health Nutrition*, dvs *folkhälsonutrition*, är det livsstilsområde som man i första hand ska satsa på när man stöttar tillkomst och etablering av en akademisk grundutbildning på hög nivå, dvs ett program på upp till Master's-nivå.

Behovet i vårt land påtalas bland annat i

Folkhälsonutrition är en ny tillkommen akademisk disciplin som förenar folkhälsovetenskap med näringslära och läran om kropps rörelsernas fysiologi

skriften *Nationella mål och strategier för nutrition 1999-2004*, som Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket tagit fram. I den anges att centrala myndigheter ska stödja det lokala och regionala arbetet inom områdena nutrition och fysisk aktivitet (5). Som ett led i detta bör länsövergripande samhällsnutritionstjänster inrättas vid landstingens folkhälsoenheter/samhälls-medicinska enheter för ett tvärsektorielt hälsofrämjande arbete.

Folkhälsonutrition

Folkhälsonutrition är en ny tillkommen akademisk disciplin som förenar folkhälsovetenskap med näringslära och läran om kropps rörelsernas fysiologi. Ämnet innefattar bland annat befrämjande av hälsa genom förbättrade kostvanor och ökad fysisk aktivitet i befolkningen, samt förebyggande av sjukdom som är förenad med ohälsosamma matvanor och inaktivitet (*Figur 1*). Behandling av sjukdom med icke-farmakologiska metoder, dvs nyttjande av kost och aktivitet, inryms också.

Ämnet har på senare år allt starkare tonat fram. Ibland som en subspecialitet inom folkhälsovetenskap, ibland som ett eget ämne i paritet med folkhälsovetenskap. Ofta är akademiska centra belägna inom nutritionsinriktade institutioner, men på andra håll ligger folkhälsonutrition inom Schools of Public Health eller motsvarande.

Utvecklingen går rasande snabbt. Nu finns en internationell tidskrift, *J Publ Health Nutrition*, som är officiellt organ för den sammanlutning på området som idag ryms inom

Nutrition Society (NS), med huvudsakligt säte i Storbritannien, men med stor andel av sina medlemmar från övriga Europa. NS har aktivt medverkat i utvecklingen av ämnet (6), och har bland annat byggt upp ett fungerande och uppmärksammat system för officiellt godkännande av folkhälsonutritionister, sk *Registered Public Health Nutritionists (RPHN)* (7). Man arbetar dessutom med att ackreditera kurser i folkhälsonutrition (8). NS följer på nära håll, och bidrar aktivt till, utvecklingen av det Master's-program som beskrivs i föreliggande artikel.

Public Health Nutrition - a definition

- The derivation of scientifically based information about diet and physical activity that may reduce illness and promote good health, and in promoting an understanding of the potential causal relationships between diet, physical activity and disease.
- The assessment of the nutritional status and the physical activity levels in the population, and the monitoring of the determinants for food intake and activity habits.
- The design, the execution, and the assessment of the effectiveness of the modes of delivery of this information appropriate to the population group or subgroup.
- The formulation of policy and programmes leading on from an analysis of the results of studies looking at the effectiveness of programmes.

Figur 1. Folkhälsonutrition enligt definition ursprungligen framtagen av Nutrition Society (6) och utvecklad för att bland annat betona den fysiska aktivitetens betydelse.

En europeisk sammanslutning finns också, med uppgift inledningsvis att etablera en plattform för det nu aktuella Master's-programmet. Det benämnes *European Network in Public Health Nutrition*, och har vår enhet

Folkhälsonutrition är på väg att etablera sig som eget huvudämne i den högre akademiska grundutbildningen på flera håll i Europa

(Enheten för preventiv näringslära /Prennut/, med säte inom Karolinska Institutet och Örebro universitet), som initiativtagare och samordnare. Nätverket har nu också uppnått officiell status genom att EU kommissionen har tagit upp det i sin förteckning av nätverk på det hälsofrämjande området.

Folkhälsonutrition är också på väg att etablera sig som eget huvudämne i den högre akademiska grundutbildningen (Master's-utbildningen) på flera håll i Europa. Nutrition respektive fysisk aktivitet har av tradition haft olika ämnestillhörighet. Detta kan tyckas ologiskt eftersom de samtidigt uttrycker två sidor av samma mynt, dvs energibalansen. Övervikt och fetma illustrerar detta (9). De borde båda tillsammans ses som en helhet, vilket också skett i vårt land där begreppet "kost och motion" tidigt myntades (10), och kunna utgöra hörnstenar i våra hälsobefrämjande, sjukdomsförebyggande och behandlande aktiviteter i hälso- och sjukvården.

Uppdraget

Karolinska Institutet har tillfrågats att från och med läsåret 1997/98 med finansiellt stöd från Direktoratet Hälsa och Konsumentskydd (DG XIV/F/3, tidigare DG V/F/3) inom EU Kommissionen leda och samordna arbetet för ett Europeiskt magisterprogram i folkhälsonutrition. Vi föreslog i den inlämnade handlingsplanen att projektet skulle involvera representanter för ledande akademiska centra i 17 länder, dvs alla medlemsländer inom EU, förutom Luxemburg (som saknar egen högre ut-

Tabell 1. Representanter för centra i de olika deltagande länderna (Working Group) med ansvar för utvecklingen av det europeiska Master's-programmet i folkhälsonutrition.

Land	Institution	Kontaktperson
A	Univ Vienna, Inst f Ernäringsvetenskapen	I Elmadfa
B	Univ Gent, Dept Public Health & Dept Food Technol Nutrition	AM Remaut de Winter
D	University of Giessen, Dept Nutr Sci	M Burkhard
DK	Royal Vetr Agric Univ, Copenhagen Res Dept Human Nutrition	J Haraldsdottir
E	Univ Navarra, Dept Publ Health, Dietetics	C Perez-Rodrigo (Executive Committee)
F	Univ Victor Segalen, Bordeaux 2 Inst Santé Publ & Develop	D Malvy
FI	Univ Kuopio, Dept Public Health Gen Practice	A Nissinen (Executive Committee)
G	Nat School Publ Health, Athens Dept Nutr Biochemistry	A Trichopoulou
IL	Univ Iceland, Reykjavik, Dept Food Science	I Thorsdottir
I	Nat Inst Nutrition, Rome, Unit Human Nutr	A Ferro-Luzzi
IR	Trinity Coll Med School, Dept Clin Med	M Gibney
N	Univ Oslo Inst Nutrition Research	KI Klepp
NL	Wageningen Agric Univ, Dept Human Nutrition	Joop van Raaij
P	Porto Univ, Curso de Ciencias Nutricao & Human Nutr	M D Vaz de Almeida
S	Karolinska Institutet, Stockholm Dept Med Nutr & Biosci	A Yngve (Proj coordinator) M Sjöström (Proj Secretary)
SCH	Univ Zürich, Inst Soc Prev Med	F Gutzwiller
UK	Queen Margaret Univ Coll, Edinburgh	J Landman
UK	Univ Southampton, Inst Human Nutr	B Margetts (Executive Committee) D Warm (Int Liaison Officer)

bildning), samt Island, Norge och Schweiz (Tabell 1) (11).

I programförslaget skulle dessa representanter utgöra en gemensam arbetsgrupp (Working Group), med en styrgrupp (Executive Committee) på sex personer, ledd från Stockholm/Örebro. De båda grupperna har nu sedan programstarten träffats 2 å 3 ggr per år på olika platser i Europa. Mellan mötena har representanterna arbetat på ett antal hemuppgifter enligt överenskommelser gjorda i samband med mötena. De kan också ha suttit i någon av de många sk "task forces", som efter hand varit tillsatta.

Direktoratet för Hälsa och Konsumentskydd

finansierar för närvarande fler projekt med syftet att starta upp folkhälsoinriktade Europeiska magisterprogram. Förutom programmet för folkhälsonutrition så utvecklas ett program inom folkhälsa (samordnat från Frankrike), ett inom hälsofrämjande arbete (Storbritannien) och ett inom gerontologi (Danmark). Planer har funnits att initiera program också inom områdena pediatrik, hälsoekonomi och miljö, men dessa har ännu inte startat.

På lång sikt och på Europeisk nivå, i första hand inom EU, kommer denna programutveckling bl a leda till att:

- starka nätverk etableras för akademiska

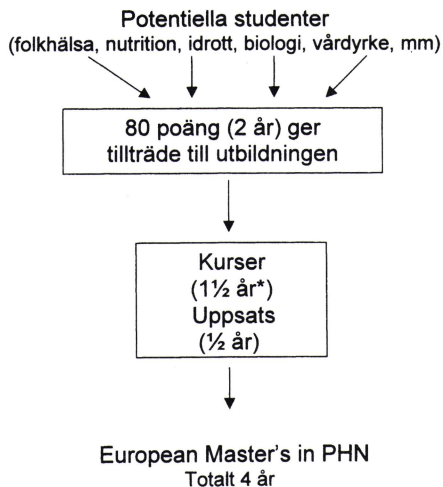
centra på området, och för studenter med utbildning inom folkhälsonutrition,

- kunskap sprids om det europeiska perspektivet och om Europaunionens strategier och aktioner på kost- och motionsområdet,
- ett europeiskt koncept utvecklas på kost- och aktivitetsområdet inom det förebyggande arbetet i medlemsländerna (de stora problemen kräver stora gemensamma satsningar),
- gemensam mätmetodik för mat och fysisk aktivitet utvecklas och används likartat inom Europa, kanske inom ramen för ett gemensamt övervakningssystem av hälsoutvecklingen,
- antalet adekvat utbildade inom området för kost och fysisk aktivitet ökas för den europeiska marknaden (lärosäten, nationella myndigheter, hälso- och sjukvården, nationella och internationella organisationer och företag),
- antalet beslutsfattare och lärare med kunskap inom folkhälsonutrition ökas.

Programmet för folkhälsonutrition är det som idag har kommit längst av de fyra som påbörjats. Redan under läsåret 1999/2000 fanns studenter inne i ett pilot-program, som pågick i flera länder, bland annat i Sverige via Karolinska Institutet.

Programmet

Studenter som påbörjar programmet ska ha en relevant akademisk bakgrund för att vara berättigade att delta. Med detta avses minst två års akademiska studier inom områden av relevans för den framtida gärningen. Detta kan exempelvis vara utbildningar inom folkhälsa, nutrition, dietetik, fysisk aktivitet, medicin, biologi och biokemi. Här kan flexibilitet komma att få råda. Det viktiga är att fokusera på vad för yrkeskvalitéer de utexaminerade måste ha för att kunna arbeta som folkhälsonutritionister. Därutöver krävs obligatoriska och

(*ev komplettering med elektiva kurser om kurser i tidigare studier tillgodoräknats)

Figur 2. Skiss som visar uppläggning av studierna i sin helhet.

valbara kurser, samt uppsats, om sammanlagt 80 poäng, dvs två år. Detta innebär således att utbildningen i sin helhet tar fyra år (Figur 2).

I programmet ingår kurser (moduler) omfattande 60 poäng, dvs 90 ECTS (ECTS står för European Credit Transfer System, 1,5 ECTS är ungefär detsamma som en veckas fulltidsstudier) (Tabell 2). Avslutningsvis genomförs och redovisas ett forskningsprojekt som ska omfatta 20 poäng, dvs 30 ECTS. De studenter som söker till programmet kan ha som bakgrund redovisade kunskaper i ett eller flera av de avsnitt som ingår i programmet och kan då få tillgodogöra sig dessa. Men den sammanlagda studietiden måste uppgå till minst fyra år.

Varje student skall ha ett "hemmauniversitet", vilket också efter genomförd utbildning utfärdar examensbeviset. Kurserna kommer nämligen inte i sin helhet att kunna genom-

Tabell 2. Lista på obligatoriska kurser (moduler) som ingår i programmet. Antalet poäng är uttryckta i ECTS (European Credit Transfer System) anges inom parentes (1 svensk poäng, som motsvarar en arbetsvecka av genomförda studier på heltid, är 1,5 ECTS). Kurserna anges med engelsk beteckning.

Principles of nutritional science (15 ECTS)
Principles of public health (10 ECTS)
Principles of physical activity (5 ECTS)
Principles of health promotion (10 ECTS)
Epidemiology and biostatistics (10 ECTS)
Assessment of nutrition and physical activity (10 ECTS)
Food habits: An integrated perspective (10 ECTS)
Food safety (5 ECTS)
Food and nutrition policy (5 ECTS)
EU basics (5 ECTS)
Research project and thesis (30 ECTS)
Electives (3 or more ECTS)

föras vid något av de deltagande universiteten. Inget centrum kan förväntas ha kompetens att hålla samtliga kurser. Dessutom har hela programmet som en bärande idé just den europeiska dimensionen. Detta innebär i sin tur att det inte bara går att få kurser på andra universitet tillgodoräknade i den enskildes fall - det är dessutom önskvärt och till och med ett krav att en viss andel av kurserna fullgörs vid universitet i annat europeiskt land. Hur stor omfattningen av dessa kurser får/kan vara i examen är ännu inte fastslaget.

För var och en av kurserna har specialistgrupper, som rymmer sakkunniga som är särskilt utplockade för ändamålet från respektive universitet, lagt upp kursplaner för respektive modul inom programmet och även i övrigt definierat modulen (*Tabell 3*). Dessa kursplaner är en viktig del av kvalitetssäkring och harmonisering av programmet över Europa. Kursplanarbetet är ständigt pågående

Tabell 3. Hur respektive kurs(modul) beskrivs.

Antal ECTS
Förkunskaper
Mål
Syften
Innehåll
Europadimension
Fysisk aktivitet dimension
Pedagogisk metodik och inläring
Utvärdering
Föreläsningslitteratur och annat kursmaterial

för att försäkra att varje modul är så fullständig och uppdaterad som möjligt och att litteraturen är den allra senaste.

Utöver själva kurserna ska programmet innehålla ett forskningsprojekt på en termin (20 poäng) som redovisas och försvaras. Även här gäller att europadimensionen ska beaktas. Tumregeln är att examensarbetet ska "passera minst en gräns".

Ansökan till universitet sker i enlighet med gällande lokala regler. En sammanställning av aktuella kurser kommer att finnas på programmetets hemsida. På denna kommer också att finnas adresser, etc till universitet/institutionerna. Kurserna kommer i de flesta fallen, bland annat i Sverige, att ges på engelska, men även kurser på tyska och franska i första hand kan bli aktuella i andra länder.

En betydande del av de studenter som går in i programmet kommer att erbjudas visst ekonomiskt stöd för resor och uppehälle, tack vare ett antal bilaterala avtal om utbyte som årsvis skrivs med andra av de deltagande universitet. Detta sker inom ramen för det sk Erasmus-programmet inom EU.

Kvalitetssäkring är en hörnsten i arbetet med utbildningen

Kvalitetssäkring

Projektgruppen vidtog tidigt åtgärder för att försäkra sig om att kunskapsnivå, innehåll och pedagogik genomgående är av god standard. Programmet måste i alla avseenden vara öppet för extern granskning, vilket bland annat inkluderar var och en av de ingående kurserna på de olika platser där de ges, uppsatsarbetenas innehåll och form, liksom examinationer och utvärderingar.

Kvalitetssäkring är således en hörnsten i arbetet med utbildningen. En kommitté för kvalitetssäkring har tillsatts, som prövar programmet i sin helhet inledningsvis och övervakar det sedan fortlöpande. Kommittén går igenom utförligt var och en av de kurser som ges vid de olika universiteterna i programmet. Mycket tid och arbete har redan lagts ned på att kunna tillförsäkra ett öppet, tydligt och rättvist system och för att få en jämförbar utbildning mellan länderna. I kvalitetsarbetet ingår även att tillförsäkra att lärarna kontinuerligt vidareutbildas. Bland annat kan detta ta sig uttryck i form av sammankomster/kurser som varje år anordnas för de deltagande lärarna.

Konsortiet

För att utveckla samarbetet mellan deltagande institutioner i varje land så har respektive institution/universitet skrivit under en "*Declaration of Interest*". Denna manifestation ligger i sin tur till grund för en framställan till berörda universitet att gå in i programmet och då som akademiska garantier. Detta innebär att man gemensamt ställer sig bakom det regelverk som beskriver programmet och då i första hand de aspekter som gäller den akademiska kvaliteten (kursinnehåll, uppsatsarbete, examination, kvalitetssäkring). Förhoppningen är att ett sådant konsortium ska

Avsikten på sikt är att skapa bättre förutsättningar för de olika medlemsländerna att gemensamt ta itu med de stora folkhälso problemen

bidra till ett ökat samarbete universiteterna emellan och ytterligare bidra till en vidareutveckling av programmet. Detta samarbete ska också leda till att studenter enkelt ska kunna förflytta sig i Europa. Här återstår nämligen en del att göra. De olika universiteterna har mycket olika traditioner och bestämmelser, bland annat när det gäller kursavgifter (på en del håll i Europa tar universiteterna ut kursavgifter). Logistiken i programmet kräver att universiteterna visar sitt engagemang i allt detta.

Den närmaste framtiden

Innevarande år, dvs läsåren 1999/00 och 2000/01 koncentreras arbetet på att:

- Ytterligare utveckla kurserna utifrån de erfarenheter som erhållits under föregående år.
- Fortsätta uppbyggnaden av konsortiet.
- Vidareutveckla infrastrukturen för att stödja samordning av olika "task forces" (kvalitetssäkring, studentmobilitet, och marknadsföring).
- Integrera och samordna eget program med andra magisterprogram, speciellt magisterprogrammet i hälsopromotion, med vilket kontakter redan har etablerats för att bland annat utveckla distansutbildningar som "Principles of Health Promotion" och sommarkursen "EU Basics".
- Integrera nya EU-medlemsländer i programmet, något som förefaller vara förenat med både politiska och ämnesspecifika utmaningar.

I Sverige kommer nutritionsutbildningen i Stockholm att erbjuda folkhälsonutrition med

en europeisk dimension som en av två specialiseringar (den andra är molekylär nutrition). Den utbildningen påbörjas våren 2001. Den kommer i stor utsträckning att vara integrerad med det europeiska Master's-programmet.

Sammanfattningsvis

Huvudmålet med detta projekt är att ta fram ett Europeiskt program inom folkhälso-nutrition. Avsikten på sikt är att skapa bättre förutsättningar för de olika medlemsländerna att gemensamt ta itu med de stora folkhälso-problemen. I detta arbete intar förbättrade matvanor och ökad fysisk aktivitet närmast en särställning. Samordnade, effektiva befolkningsbaserade strategier inom detta fält, kräver personer i de olika länderna som är välutbildade, och som har rätta och sinsemellan jämförbara kunskaper och likartad kompetens. Detta kan på det mest effektiva sättet nås genom att ge en gemensamt uppbyggd och kvalitetsövervakad utbildning i hela Europa.

De nya aktörerna

En ny typ av professionella aktörer kommer att träda in på arenan (12). De har en verklig Europeisk utbildning, i vilken de europeiska dimensionerna hela tiden har betonats. Dessa aktörer kommer att ha en integrerad syn på nutrition och fysisk aktivitet som kommer att präglade deras gärning i såväl hälsobefrämjande som sjukdomsförbyggande arbetsuppgifter. De kommer att vara väl rustade för att identifiera hälsoproblemen, och följa hälsoutvecklingen. De är förberedda för strategiskt arbete och för planering och genomförande av interventioner på olika nivåer och i olika sam-

manhang. De ska kunna göra ve-derhäftiga utvärderingar. Allt detta ofta som delaktörer i större program som inbegriper flera medlemsländer i Europa, ja, kanske hela EU.

REFERENSER

1. Sjöström M, Yngve A, Poortvliet E, Warm D, Ekelund U: Diet and physical activity – Interactions for health; Public Health Nutrition in the European Perspective. *Publ Health Nutr* 1999;2:458-63.
2. WHO. Geneve. "The World Health Report 1977".
3. World Cancer Research Fund and American Institute for Cancer Research. Washington DC: *Food, Nutrition and Cancer: a Global Perspective*. 1997.
4. Livsmedelsverket och Folkhälsainstitutet: "Nationell handlingsplan för nutrition". 1966.
5. Folkhälsainstitutet och Livsmedelsverket: "Nationella mål och strategier för nutrition 1999-2004". Rapport nr 19, 1999.
6. Nutrition Society. *Public Health Nutrition – Philosophy and Professional Development*, London, Febr 1997b.
7. Nutrition Society, *Register in Public Health Nutrition: Philosophy and how to apply*, London, 1997a.
8. Landman J, Buttriss J, Margetts B: Curriculum design for professional development in Public Health Nutrition in Britain. *Publ Health Nutr* 1998;1:69-74.
9. WHO. Geneve: "Obesity – preventing and managing the global epidemic", 1998.
10. Socialstyrelsen och Statens Livsmedelsverk. Stockholm: *Kost, motion och hälsa*. Allmänna Förlaget. 1992.
11. Yngve A, Sjöström M, Warm D, Margetts B, Perez-Rodrigo C, Nissinen A: Effective promotion of healthy nutrition and physical activity in Europe requires skilled and competent people; European Master's Programme in Public Health Nutrition. *Publ Health Nutr* 1999;2:449-52.
12. Warm D, Yngve A, Sjöström M: A new breed of public health nutritionists for Europe. *Scand J Nutr/Näringsforskning* 1999;43:124-125.